

C-687/23. sz. ügy

Előzetes döntéshozatal iránti kérelem

A benyújtás napja:

2023. november 15.

A kérdést előterjesztő bíróság:

Tribunal Supremo (Spanyolország)

Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:

2023. november 2.

Felülvizsgálatot kérelmező fél:

D. E.

Ellenérdekű fél:

Banco Santander, S. A.

***TRIBUNAL SUPREMO, SALA PRIMERA DE LO CIVIL (a legfelsőbb bíróság
1. sz. polgári tanácsa)***

[omissis] [eljárási formulák]

TRIBUNAL SUPREMO (legfelsőbb bíróság)

Sala de lo Civil (polgári tanács)

/ sz. végzés

[omissis] [a bíróság tagjai]

Madrid, 2023. november 2.

[omissis] [eljáró bíró]

AZ ALAPÜGY TÉNYÁLLÁSA

ELSŐ.- A jogvita előzményei

1. - A Banco Popular Español, S. A. (a továbbiakban: Banco Popular) „Bonos Popular I/2010 Convertible Capital 8 %” (más néven „Bonos Subordinados Canjeables por Obligaciones Subordinadas de Banco Popular Español, S. A. I/2009”) elnevezésű kötvényeket bocsátott ki.

A Lera Blava, S. L. U. társaság egyedüli ügyvezetőjeként D. E. 2009. október 3-án 15 db ilyen átváltható kötvényt jegyzett összesen 15 000 euró értékben.

E 2013 októberi lejáratú I/2009 alárendelt kötvényeket 2012 májusában D. E. - továbbra is a Lera Blava, S. L. U. képviselőjében – 2015 novemberi lejáratú kötelezően átváltandó alárendelt kötvényekre (II/2012) cserélte.

A társaság az elmaradt munkabér kifizetése keretében 2013. január 14-én D. E.-re ruházta ezen átváltandó kötvények tulajdonjogát, és a bank 2013. február 22-én jóváhagyta e kötvények tulajdonjogának D. E.-re történő engedményezését.

A (II/2012) kötelezően átváltandó alárendelt kötvények 2015. november 25-én kötelező átváltás keretében Banco Popular részvényekké alakultak át.

2. - Az Európai Bizottság 2017. június 7-én elfogadta a Banco Popular Español S. A. szanalási programjának jóváhagyásáról szóló (EU) 2017/1246 határozatot (HL 2017. L 178., 15. o.); az Egységes Szanalási Testület (ESZT) pedig meghozta az SRB/EES/2017/08 határozatot, amely megindította a Banco Popular szanalási programját.

Az elfogadott szanalási eszköz a vagyoneértékesítésből állt, amely a részvényeknek egyetlen vevőre, a Banco Santanderre történő átruházását jelentette, amely e részvényeket 1 (egy) euró névértéken vásárolta meg.

Az ESZT SRB/EES/2017/08 határozatát a Fondo de Reestructuración Ordenada Bancaria (rendezett banki szerkezetátalakítási alap, Spanyolország; a továbbiakban: FROB) – a végrehajtó szanalási hatóság a Ley 11/2015, de 18 de junio (2015. június 18-i 11/2015. sz. törvény) 2. cikke 1. bekezdésének d) pontja szerint – 2017. június 7-i határozata hajtotta végre (a BOE 2017. június 30-i 155. száma, 55470. o.).

A FROB jóváhagyta a Banco Popular Español aktuális alaptőkéjének nulla euróra (0 euró) történő leszállítását a forgalomban lévő összes részvény leírása révén, nem rendelkezésre álló jellegű tartalékképzés céljából. Ekkor D. E. tulajdonjoga megszűnt az általa jegyzett kötvények átalakításával megszerzett részvények felett, anélkül, hogy bármilyen ellenszolgáltatásban részesült volna.

3. - A FROB által az ESZT határozatának végrehajtása során elfogadott szanalási intézkedések következményeként a Banco Santander megszerezte a Banco Popular újonnan kibocsátott összes részvényét, amelyek kibocsátása a járulékos tőkeinstrumentumok újonnan kibocsátott részvényekké való átalakítása által történt az említett határozatban jóváhagyott módon. Ezt követően, 2018-ban a Banco Santander a Banco Popular egyetemes jogutódja lett az annak

beolvadásával történő egyesülés révén, a Banco Popular jogi személyisége pedig megszűnt.

MÁSODIK.- *Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés alapjául szolgáló jogvita. Az elsőfokú és a másodfokú határozat.*

1. - 2016 októberében D. E. keresetet nyújtott be a Banco Popular ellen, amelyben a beleegyezés hiányán alapuló akarathiba miatt az átváltható alárendelt kötvények megszerzése semmisségének megállapítását, továbbá az eredetileg befektetett összeg (15 000 euró) visszatérítésére történő kötelezést kért, a termék jegyzése óta esedékessé vált törvényes kamatokkal. Másodlagosan kártérítést igényelt azon okból, hogy az alperes nem teljesítette tájékoztatási kötelezettségét a kötvények 2009. évi jegyzésével és 2012. évi cseréjével kapcsolatban. A felperes keresetét a termék hibás forgalmazására alapította, a MiFID-szabályozás követelményeire tekintettel.

2. - Az ügyben eljáró Juzgado de Primera Instancia (elsőfokú bíróság, Spanyolország) helyt adott a keresetnek, és a kötelezően átváltandó alárendelt kötvények jegyzését semmisnek nyilvánította.

3. - Az alperes bank fellebbezett az ítélet ellen, az Audiencia Provincial (tartományi bíróság, Spanyolország) pedig a D. E. aktív legitimációjának hiányára alapított kifogás alapján helyt adott a fellebbezésnek.

HARMADIK.- *A Tribunal Supremo (legfelsőbb bíróság, Spanyolország) előtt folyamatban lévő felülvizsgálati eljárás, amelynek keretében a bíróság e kérdés előzetes döntéshozatalra utalásáról rendelkezett.*

1. - A felperes felülvizsgálati kérelmet nyújtott be az Audiencia Provincial (tartományi bíróság) ítélete ellen. A felülvizsgálati kérelem a kereshetőségi jog megtagadásának megtámadására összpontosul, tekintettel arra, hogy a társaság kötvényei tulajdonjogának a társaság ügyvezetőjére, egyben egyetlen tagjára történő átruházása érvényes volt.

Ha a legfelsőbb bíróság helyt ad e jogalapnak, meg kellene állapítani az I/2009 alárendelt kötvények megszerzésének, valamint a későbbiekben más kötelezően átváltandó alárendelt kötvényekre (II/2012) való cseréjének semmisségét.

2. - A felülvizsgálati kérelem tárgyalása során a bíróság meghallgatta a felek álláspontját abban a kérdésben, hogy releváns-e előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjeszteni a Bíróság elé. Mindkét fél ellenezte az előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztését.

NEGYEDIK.- [omissis] [a felek és képviselőik megnevezése]

INDOKOLÁS

ELSŐ.- *Az uniós jog*

A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem kiegészíti az e bíróság 2022. december 15-i [előzetes döntéshozatalra utaló] végzésében megfogalmazott kérdést. Az érintett uniós jogi szabályozás megegyezik, így e bíróság annak csak a vázlatos ismertetésére szorítkozik:

- a) A hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállítását és szanálását célzó keretrendszer létrehozásáról és a 82/891/EGK tanácsi irányelv, a 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/EU, 2012/30/EU és 2013/36/EU irányelv, valamint az 1093/2010/EU és a 648/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2014. május 15-i 2014/59/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (a továbbiakban: 2014/59/EU irányelv) 34. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja,
- b) A 2014/59/EU irányelv 53. cikkének (1) és (3) bekezdése
- c) Továbbá a 2014/59/EU irányelv 60. cikke (2) bekezdésének a), b) és c) pontja.

A 2014/59/EU irányelvet Spanyolországban a Ley 11/2015, de 18 de junio, de recuperación y resolución de entidades de crédito y empresas de servicios de inversión (a hitelintézetek és befektetési vállalkozások helyreállításáról és szanálásáról szóló, 2015. június 18-i 11/2015. számú törvény; a továbbiakban: 11/2015. sz. törvény) ültette át, amelynek több rendelkezése azonos vagy hasonló tartalommal átveszi az ezen irányelvnek az előző pontokban ismertetett rendelkezéseit.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés egyúttal a Bíróság 2022. május 5-i ítéletéből (C-410/20, EU:C:2022:351) eredő ítélkezési gyakorlatának keretébe illeszkedik.

MÁSODIK.- *Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem indokolása. Az Európai Unió Bíróságának 2022. május 5-i ítélete (C-410/20) alapján felmerülő kétségek*

1. - A spanyol bíróságok a Banco Popular szanálási intézkedéseivel kapcsolatban különféleképpen értelmezték a 2014/59/EU irányelv egyes rendelkezéseit, ami a jogviták megoldása tekintetében eltérő eredményekhez vezetett. Ennek következtében e kérdésben jelentős számú felülvizsgálati kérelem érkezett a Tribunal Supremohoz.

2. - A Bíróság 2022. május 5-i ítélete (C-410/20, EU:C:2022:351) kimondta, hogy a 2014/59/EU irányelv 34. cikke (1) bekezdése a) pontjának, 53. cikke (1) és (3) bekezdésének, valamint 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) és c) pontjának együttesen értelmezett rendelkezéseit miként kell értelmezni i) a tájékoztatóban adott információkért fennálló felelősség megállapítása iránti, valamint a Banco Popular részvények jegyzésére vonatkozó szerződés semmisségének megállapítása iránti keresetek tekintetében, (ii) amely részvényeket nyilvános részvénykibocsátás keretében szereztek meg, (iii) majd a bank szanálási eljárása során leírásra kerültek, (iv) amely kereseteket a Banco

Popular ilyen részvényeinek tulajdonosai a szanálási eljárás kezdete előtt indítottak.

3. - A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát képező alapügyben a Banco Popular részvényekre kötelezően átváltandó I/2009 alárendelt kötvények, majd azok cseréjét követően a (II/2012) kötelezően átváltandó alárendelt kötvények nem felelnek meg a Banco Popular szanálási programja következtében leírt vagy megszűnt kiegészítő tőkeinstrumentumok egyikének sem. E kötvényeket azonban 2015. november 25-én Banco Popular részvényekre váltották, illetve alakították át a (II/2012 sorozat) kibocsátási feltételeinek megfelelően. A felperes az átváltás időpontjától 2017. június 7-ig volt e részvények tulajdonosa, amikor is azokat a Banco Popular szanálási programja alapján a jegyzett tőkét alkotó többi részvénnyel együtt leírták.

Mivel e kötvényeket a bank szanálásáról szóló határozat elfogadását (2017. június 7.) megelőzően, 2015. november 25-én váltották át Banco Popular részvényekre, egyértelműnek tűnik, hogy a szanálási program hatálya – a leírás következményét ideértve – kiterjed a felperes által a szóban forgó átváltással megszerzett és a szanálás időpontjában birtokolt részvényekre is, tekintettel a FROB irányítóbizottsága 2017. június 7-i határozatának első intézkedésére: „a Banco Popular Español, S. A. aktuális alaptőkéjének kétmilliárd- kilencvennyolcmillió- négyszázhuszonkilencezer-nyegyenhat euróról (2.098.429.046,00 EUR) nulla (0) euróra történő leszállítása a jelenleg forgalomban lévő összes részvény leírása révén [...]”, a részvények megszerzésének jogcímétől függetlenül.

E jogvita a 2022. december 15-i végzésben előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés tárgyát képező kétséghez részben hasonlót vet fel. A kétség a Banco Santander mint a Banco Popular egyetemes jogutódja bármely kötelezettség vagy felelősség alóli mentesülésének hatályának terjedelmét illetően merül fel, különös tekintettel azon követelésre vagy jogra, amely az I/2009 kötelezően átváltandó alárendelt kötvények jegyzésének, majd a II/2012 kötvények cserével történő megszerzésének semmisségét megállapító, és az e kötvények megszerzéséért eredetileg kifizetett összeg (15.000 euró) visszatérítését elrendelő bírósági ítéletből eredne, figyelembe véve, hogy az e részvényekre átváltható alárendelt kötvények nem szerepelnek a Banco Popular szanálási intézkedéseiben foglalt kiegészítő tőkeinstrumentumok között, e kötvényeket még a fent említett szanálási intézkedések elfogadása előtt, a kibocsátásukban előírtak szerint alakították át ugyanezen bank részvényeivé.

A jelen ügyben a korábban előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés kiterjesztését indokoló változás az, hogy a semmisség megállapítása iránti keresetet a bank szanálási eljárásának lezárását megelőzően nyújtották be. A kérdés tehát a jelen ügyben az, hogy mivel a kereset benyújtása megelőzte a bank szanálási eljárásának lezárását, a szóban forgó követelés vagy jog az irányelv 53. cikke (3) bekezdésének hatálya alá tartozó kötelezettségnek minősül-e, az e

rendelkezésben a „még nem keletkezett kötelezettségek” tekintetében előírt kivételre tekintettel.

A kérdés azért merül fel, mert – amint azt a Bíróság 2022. május 5-i ítélete is kiemeli – a 2014/59/EU irányelv 53. cikkének (3) bekezdése úgy rendelkezik, hogy „amennyiben a szanálási hatóság a tőkeösszeget vagy a kötelezettség kapcsán esedékes összeget nullára csökkenti, **az abból eredő bármely kötelezettséget vagy követelést, amely** a szanálás időpontjában **nem járt le**, minden szempontból teljesítettnek kell tekinteni, és nem érvényesíthető a szanálás alatt álló hitelintézettel vagy befektetési vállalkozással szemben, vagy azok bármely jogutódjával szemben egy későbbi fizetéseképtelenségi eljárásban.” [utólagos kiemelés félkövérrel].” A Bíróság ugyanezen ítélete hasonlóképpen hangsúlyozza, hogy a 60. cikk (2) bekezdése a tőkeinstrumentumok leírására vagy átalakítására vonatkozó rendelkezésekkel kapcsolatban azt írja elő, hogy „Amikor egy releváns tőkeinstrumentum tőkeösszege leírásra kerül: [...] b) a releváns tőkeinstrumentumok birtokosával szemben nem maradhat fenn az instrumentum leírásra került összegének megfelelő vagy azzal kapcsolatos kötelezettség, **kivéve az esetleges már felhalmozott kötelezettségeket**, valamint a leírási hatáskör gyakorlásának jogszerűsége ellen benyújtott fellebbezés eredményeként esetlegesen felmerülő károkkal kapcsolatos kötelezettségeket” [utólagos kiemelés félkövérrel].

4. - A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát képező alapeljárásban az átváltandó kötvények a Banco Popular szanálási eljárásának megindítása előtt lejártak és azokat átalakították részvényekké, továbbá a semmisség megállapítása iránti kereset is megelőzi e szanálási eljárás megindítását.

5. - Mint már arra e bíróság rámutatott, noha a Bíróság 2022. május 5-i ítélete „az e hitelintézet vagy vállalkozás általi nyilvános részvénykibocsátás keretében ilyen [szanálási] eljárás megindítása előtt részvényeket szerző személyek[re]” vonatkozik, a jelen ügghöz hasonló esetek szempontjából érdekes megfontolásokat tartalmaz.

Egyfelől az említett ítélet emlékeztet arra, hogy a 2014/59 irányelv 34. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontja értelmében „elsődlegesen a szanálási eljárás alá vont hitelintézet vagy befektetési vállalkozás részvényeseinek, majd ezt követően annak hitelezőinek kell viselniük az ezen eljárás következtében keletkezett veszteségeket.” Valamint, konkrétan a 2014/59/EU irányelv 53. cikkének (3) bekezdésének megfelelően, „amennyiben a szanálási hatóság a tőkeösszeget vagy a kötelezettség kapcsán esedékes összeget nullára csökkenti, **az abból eredő bármely kötelezettséget vagy követelést, amely** a szanálás időpontjában **nem járt le**, minden szempontból teljesítettnek kell tekinteni, és nem érvényesíthető a szanálás alatt álló hitelintézettel vagy befektetési vállalkozással szemben, vagy azok bármely jogutódjával szemben egy későbbi fizetéseképtelenségi eljárásban.”(33. pont)

Majd ezen ítélet hozzáteszi, hogy „a 2014/59 irányelvnek a tőkeinstrumentumok leírásáról vagy átalakításáról szóló 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) pontja pontosítja, hogy a szanalási határozat értelmében semmiféle kötelezettség nem áll fenn a leírt tőkeinstrumentumok tulajdonosával szemben, **kivéve a már lejárt kötelezettségeket** és a leírási jogkör gyakorlásának jogszerűségét vitató keresetből esetlegesen eredő felelősséget.”

A spanyol jogban az „elhatárolás” (devengo) a kötelezettség teljesítésének követelésére vonatkozó jog keletkezésének időpontját jelenti, a „lejárat” (vencimiento) pedig a kötelezettség teljesítésére megállapított azon határidő lejártá, amelytől a kötelezettség esedékessé válik.

Másfelől a jelen ügyben az átváltható kötvények megszerzésére eredetileg fordított összeg visszafizetésének esetleges bírói elrendelése – az e kötvények jegyzése és későbbi cseréje semmisségének megállapítása esetén, annak következményeként – nem „a leírási jogkör gyakorlásából”, hanem azon pénzügyi termékek forgalmazásából eredő kötelezettségre vagy felelősségre vonatkozik, amelyekbe az eredeti befektetés tartozott. Tehát ennek oka nem a befektetés értékvesztése mint a részvények leírásának következménye, hanem később értékpapírokra váltott kötvények eredeti jegyzéséből származó felelősségből ered.

Ebben az értelemben az a tény, hogy az esetleges kártérítési igény peren kívül keletkezett (következésképp elhatároltnak kell tekinteni), és (határidő megállapításának hiányában) lejárt, nem összeegyeztethetetlen azzal, hogy azt „függő követelésnek” minősítsék a jogerős bírósági megállapításig (vagy kizárásig), és mint ilyen, észszerűnek tűnik, hogy az ilyen helyzetű (tényleges vagy potenciális peres) követelések figyelembe vehetők azon intézmény kötelezettségeinek prudens forgalmazása során, amelytől kártérítést vagy visszatérítést követelnek ugyanezen pénzügyi termékek forgalmazása miatt.

6. - A szükségszerűen részvényre átváltható alárendelt kötvények forgalmazása alapján esetlegesen fennálló felelősségből eredő kötelezettségek semmilyen esetben sem képezik részét azon, „már felhalmozott kötelezettségeknek”, amelyekre a leírás mentesítő hatásainak a 2014/59 irányelv 60. cikke (2) bekezdése b) pontjában foglalt kizárása vonatkozik, sem pedig az irányelv 53. cikkének (3) bekezdésében említett, a Banco Popular szanalásakor már lejárt kötelezettségeknek vagy követeléseknek, D. E. nem rendelkezik keresetjogi joggal a Banco Santanderrel szembeni kereset benyújtására, aminek megítélése képezi a jelen bíróság által elbírálandó felülvizsgálati kérelem tárgyát.

RENDELKEZŐ RÉSZ

A TANÁCS ÚGY HATÁROZ, HOGY [omissis] a következő előzetes döntéshozatal iránti kérelmet terjeszti az Európai Unió Bírósága elé:

Úgy kell-e értelmezni a 2014/59/EU irányelv 53. cikke (1) és (3) bekezdésével, valamint 60. cikke (2) bekezdése első albekezdésének b) és c) pontjával összefüggésben értelmezett 34. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontját, hogy a

Banco Popular szanálási intézkedéseiben említett kiegészítő tőkeinstrumentumok között nem szereplő és a bankra vonatkozó szanálási intézkedések elfogadása (2017. június 7.) előtt végül a bank részvényeivé alakított pénzügyi termékek (az ugyanazon bank részvényeire kötelezően átváltandó alárendelt kötvények) forgalmazásából eredő felelősség megállapítása iránti keresetet követően a Banco Popular jogutódjával szemben hozott kártérítési határozatból eredő esetleges követelés vagy jog a 2014/59/EU irányelv 53. cikkének (3) bekezdésében foglalt leírásra vagy megszüntetésre vonatkozó előírás által érintett kötelezettségnek tekinthető, „még nem keletkezett” kötelezettségként vagy követelésként, ily módon az teljesítettnek tekinthető és nem érvényesíthető a Banco Santanderrel mint a Banco Popular jogutódjával szemben, amennyiben az e kötelezettség alapjául szolgáló keresetet a bank szanálási eljárásának **lezárását megelőzően** nyújtották be?

Vagy éppen ellenkezőleg, úgy kell-e értelmezni e rendelkezéseket, hogy az említett követelés vagy jog „keletkezett” kötelezettségnek vagy követelésnek – az irányelv 53. cikkének (3) bekezdése értelmében –, vagy pedig a bank szanálásának időpontjában „már felhalmozott kötelezettségnek” – a 60. cikke (2) bekezdésének b) pontja szerint – minősül, és mint ilyen, ki van zárva e kötelezettségek vagy követelések alóli mentesülés, vagy e kötelezettségek vagy követelések megszűnésének hatásai alól, következésképpen érvényesíthető a Banco Santanderrel mint a Banco Popular jogutódjával szemben, amennyiben a kártérítési határozat alapjául szolgáló keresetet a bank szanálási eljárásának **lezárását megelőzően** nyújtották be?

[omissis] [záró eljárási formulák és a bírák aláírása]